

Briuselis, 2015 11 26
COM(2015) 690 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS
PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

2016 m. metinė augimo apžvalga

Ekonomikos atsigavimo stiprinimas ir konvergencijos skatinimas

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS
PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

2016 m. metinė augimo apžvalga

Ekonomikos atsigavimo stiprinimas ir konvergencijos skatinimas

ĮVADAS

Europos Sąjungos ekonomika atsigauna nuosaikiu tempu. Numatomas laipsniškas veiklos tempo spartėjimas. Nedarbo lygis mažėjo, tačiau išlieka istoriškai aukštas. Ekonomikai atsigausti padeda laikini teigiami veiksniai, tokie kaip mažos naftos kainos, palyginti žemas euro kursas ir palanki pinigų politika. Ekonomikos atsigavimas taip pat reiškia, kad per pastaruosius kelerius metus vykdytos reformos duoda pirmuosius rezultatus. Tuo pat metu sustiprėjo susirūpinimas dėl saugumo ir padidėjo geopolitinė įtampa, o pasaulio ekonomikos perspektyvos tampa vis niūresnės, visų pirma besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse.

Ekonominės veiklos rezultatai, socialinės sąlygos ir įgyvendinamų reformų tempas ES išlieka nevienodi. Daugelio šalių ekonomikai vis dar kyla ilgalaikių problemų, susijusių su dideliu ilgalaikiu ir jaunimo nedarbu. Našumas didėja lėtai ir tai veikia konkurencingumą ir gyvenimo standartus. Aukštas privačiojo sektoriaus ir valdžios sektoriaus skolos lygis stabdo investavimą. Ekonomikos augimą ir užimtumą taip pat stabdo besitęsianti makroekonominio disbalanso padėtis. Šios aplinkybės pabrėžiamos kartu su šia metine augimo apžvalga priimtoje 2016 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitoje¹.

Per praėjusius metus precedento neturintis pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų srautas – iš esmės naujas pokytis kai kuriose valstybėse narėse. Šio pokyčio poveikis juntamas iš karto, nes didėja viešosios išlaidos trumpuoju laikotarpiu. Jeigu bus vykdoma tinkama politika, kad būtų sudarytos sąlygos patekti į darbo rinką ir remiamas integracijos procesas, tai gali turėti teigiamą poveikį darbo jėgos pasiūlai ir ekonomikos augimui vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu.

Šiomis aplinkybėmis politikos priemonėmis turėtų būti siekiama stiprinti ekonomikos atsigavimą ir skatinama lygiuoti į geriausių rezultatų pasiekusias šalis. Valstybės narės turėtų pasinaudoti šiuo metu vyraujančiais palankiais veiksniais ir veiksmingai įgyvendinti plataus užmojo reformas bei vykdyti atsakingą fiskalinę politiką. Norint pašalinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp valstybių narių ir visuomenėse būtina atnaujinti ekonominės ir socialinės konvergencijos didinimo procesą.

Pagrindinės Komisijos 2015 m. rudens prognozės išvados

- Numatoma, kad visos ES realusis BVP padidės nuo 1,9 % 2015 m. iki 2 % 2016 m. ir 2,1 % 2017 m.
- Numatoma, kad užimtumas ES padidės 1,0 % 2015 m. ir 0,9 % 2016 ir 2017 m. Nedarbo lygis turėtų sumažėti nuo 9,5 % 2015 m. iki 9,2 % ir 8,9 % atitinkamai 2016 ir 2017 m.
- Metinė infliacija ES turėtų padidėti nuo 0 % 2015 m. iki 1,1 % kitais metais ir 1,6 % 2017 m.
- Numatoma, kad bendras deficito santykis su BVP visoje ES sumažės nuo 2,5 % šiais metais iki 1,6 % 2017 m., o skolos santykis su BVP sumažės nuo 87,8 % šiais metais iki 85,8 % 2017 m.

Per pirmuosius metus Komisija įvykdė tai, ką buvo skelbusi, ir pateikė plataus užmojo iniciatyvas darbo vietų kūrimui ir ekonomikos augimui skatinti, ekonominei konvergencijai didinti ir socialiniam teisingumui stiprinti. Komisijos 315 mlrd. EUR vertės Investicijų planas Europai, kuriuo siekiama paskatinti darbo vietų kūrimą ir

¹ COM(2015) 691.

ekonomikos augimą, jau įgyvendinamas. Komisija taip pat pateikė įvairių konkrečių pasiūlymų dėl priemonių, kurios būtinos kuriant bendrosios rinkos strategiją², kapitalo rinkų sąjungą³, energetikos sąjungą⁴ ir bendrąją skaitmeninę rinką⁵. Buvo imtasi svarbių veiksmų siekiant užtikrinti sąžiningą ir veiksmingą įmonių apmokestinimą⁶. Komisija užtikrino, kad būtų greitai imtasi tolesnių veiksmų pagal ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimo veiksmų planą, išdėstytą penkių pirmininkų pranešime.⁷ Galiausiai, Komisija toliau nuosekliai ir nuolat dirba, skatindama užtikrinti suderintą Europos atsaką pabėgėlių ir migracijos klausimais.

Teikdama savo 2015 m. metinę augimo apžvalgą, šios kadencijos Komisija pernai išdėstė savo darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategiją. Šiandien 2016 m. metinėje augimo apžvalgoje ji nustato ateinančių metų prioritetus. Tvarus ekonomikos atsigavimas ir konvergencijos proceso atgaivinimas gali būti užtikrintas tik jei visos ES institucijos ir valstybės narės veiks kartu. Tam būtina glaudžiai įtraukti Europos Parlamentą ir nacionalinius parlamentus, socialinius partnerius, nacionalines, regionines ir vietos valdžios institucijas bei visą pilietinę visuomenę. Laikydamosi pasiūlymo, pateikto Komunikate dėl ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo užbaigimo, Komisija, prieš pateikdama šią metinę augimo apžvalgą, dalyvavo diskusijose su Europos Parlamentu⁸. Europos Parlamentas ir toliau vaidins vadovaujantį vaidmenį ir teiks politines gaires dėl ekonominių ir socialinių prioritetų. Stiprinant demokratinę atskaitomybę, skaidrumą ir skatinant atsakomybę už reformų vykdymą itin svarbus nacionalinių parlamentų vaidmuo.

1. Politikos prioritetai

2015 m. metinėje augimo apžvalgoje nustatyti ekonomikos ir socialiniai prioritetai tebėra aktualūs, tačiau turi būti dedama daugiau politinių pastangų, kad būtų užtikrintas atsigavimo tvarumas, skatinama investuoti, sustiprintas ES valstybių narių gebėjimas prisitaikyti, didinamas našumas ir paspartintas konvergencijos procesas. Atsižvelgdama į tai, Komisija siūlo 2016 m. sutelkti pastangas į šiuos tris prioritetus:

– **suteikti naują postūmį investicijoms** – i) pažanga buvo padaryta telkiant privačiąsias ir viešąsias investicijas ir atrenkant strateginius projektus pagal Investicijų planą Europai; dabar būtina pagerinti investicinę ir reglamentavimo aplinką nacionaliniu ir Europos lygmenimis; ii) siekiant didinti euro zonos bei aplinkinių šalių finansinį stabilumą būtina užbaigti bankų sąjungos kūrimą; būtina paspartinti kapitalo rinkų sąjungos kūrimą, kad įmonės turėtų galimybę naudotis daugiau ir labiau diversifikuotų finansavimo šaltinių ir finansų sektorius galėtų visapusiškai remti realiąją ekonomiką; taip pat būtina spręsti finansavimo ir investavimo sprendimus stabdančio didelio įsiskolinimo klausimą; iii) investavimo prioritetai turi peržengti tradicinės infrastruktūros ribas ir apimti žmogiškąjį kapitalą ir susijusias socialines investicijas;

– **vykdyti struktūrines reformas mūsų ekonomikai modernizuoti** – i) reformos turi būti paremtos veiksmingu valstybių narių veiksmų koordinavimu, taip pat jomis turi būti siekiama

---

² COM(2015) 550.

³ COM(2015) 468.

⁴ COM(2015) 080.

⁵ COM(2015) 192.

⁶ COM(2015) 302.

⁷ COM(2015) 600.

⁸ Taip pat per 2015 m. lapkričio 11 d. plenarinę sesiją.

didesnio našumo ir konvergencijos; ii) darbo rinkos politika būtina siekti lankstumo ir saugumo sąlygų pusiausvyros; ypač daug dėmesio reikėtų skirti ilgalaikio ir jaunimo nedarbo problemai, iii) inovacijas ir darbo vietų kūrimą turėtų skatinti labiau integruotos ir konkurencingos produktų ir paslaugų rinkos;

– **vykdyti atsakingą fiskalinę politiką** – i) daugelyje šalių reikia toliau remti ekonomikos augimą ir socialinį teisingumą skatinantį fiskalinį konsolidavimą, ii) mokesčių sistemomis reikia spręsti paskatų kurti darbo vietas nebuvimo problemą, be to, reikia didinti pačių mokesčių sistemų teisingumą ir veiksmingumą, iii) socialinės apsaugos sistemos turėtų būti modernizuotos, kad veiksmingai reaguotų į riziką per visą gyvavimo ciklą, kartu išlaikant jų fiskalinį tvarumą atsižvelgiant į būsimus demografinius pokyčius.

Šiais prioritetais remiamas penkių pirmininkų sudarytas veiksmų planas užbaigti kurti Europos ekonominę ir pinigų sąjungą. Juose taip pat daugiau dėmesio skiriama užimtumui ir socialinės srities rezultatams.

Atsižvelgiant į patirtį, įgytą per praėjusius metus, dabar Europos semestras bus suskirstytas į du vienas po kito einančius etapus, kuriais bus aiškiau atskiriamas europinis etapas (nuo lapkričio iki vasario mėn.) ir nacionalinis etapas (nuo vasario iki birželio mėn.). Būtina ne tik labiau koordinuoti ir glaudžiau stebėti ekonomikos ir biudžeto politikos procesus visose euro zonos valstybėse narėse, taip pat reikia stebėti ir atidžiai analizuoti bendrą fiskalinę, ekonominę ir socialinę visos euro zonos padėtį ir atsižvelgti į šią analizę formuluojant nacionalinę politiką. Kad būtų galima geriau iš anksto atsižvelgti į visos euro zonos problemas, kartu su šia metine augimo apžvalga Komisija dabar skelbia euro zonos rekomendacijų pasiūlymą.⁹

Geresnis strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimas ir stebėseną

Strategijoje „Europa 2020“, kuri pradėta įgyvendinti 2010 m. kaip ES strategija, kuria siekiama užtikrinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą, yra nustatyti penki plataus užmojo tikslai užimtumo, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros, klimato kaitos ir energetikos, švietimo ir kovos su skurdu bei socialine atskirtimi srityse, kuriuos ES turėtų pasiekti iki 2020 m. Nepaisant to, kad klimato kaitos, energetikos ir švietimo sričių tikslų siekiame kaip planuota, dėl krizės pažanga sustojo siekiant kitų tikslų, visų pirma susijusių su skurdo ir socialinės atskirties sritimis, kuriose padėtis pablogėjo. Strategija „Europa 2020“ buvo vadovaujama planuojant ES lygmens veiksmus Parlamente ir įvairių sudėčių Taryboje, taip pat nacionalinio ir regioninio lygmens veiksmus: atsižvelgdamos į ES tikslus valstybės narės nustatė nacionalinius tikslus; informacija apie siekiant šių tikslų daroma pažangą teikiama pagal metines nacionalines reformų programas; Eurostatas reguliariai skelbė išsamias padarytos pažangos ataskaitas¹⁰. Strategija „Europa 2020“ Komisija vadovavosi priimdama sprendimus dėl strateginių pasirinkimų. Šie strateginiai pasirinkimai taip pat yra ES išlaidų orientyras – jais vadovautasi rengiant 2014–2020 m. daugiamečę finansinę programą (DFP), programuojant Europos struktūrinius ir investicijų fondus ir rengiant naujas ES lygmens finansavimo programas. Geras pavyzdys yra programos „Horizontas 2020“, skirtos moksliniams tyrimams, inovacijoms ir technologinei plėtrai, sukūrimas; nepaisant apskritai ribotų ES lygmens biudžeto išteklių jos finansavimas gerokai padidėjo.

2014–2015 m. – pusiaukelėje link 2020 m. termino – Komisija atliko strategijos „Europa 2020“ peržiūrą, visų pirma parengdama komunikatą „Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ rezultatų apžvalga“. Kaip šio proceso dalis surengtos viešos konsultacijos, kurios parodė, kad strategija „Europa 2020“ vis dar laikoma tinkamu pagrindu skatinti darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą ES ir nacionaliniu lygmenimis. Nors rezultatų pagal strategiją pasiekama ne visose srityse, ji suteikė pridėtinės vertės ir padarė teigiamą poveikį, visų pirma dėl to, kad ja skatinama imtis veiksmų Europos lygmeniu ir valstybėse narėse daugelyje darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo skatinimui itin svarbių sričių. Tačiau per konsultaciją taip pat paaiškėjo, kad valstybės narės dar nepakankamai priėmė strategiją ir kad būtinas didesnis įsitraukimas vietoje.

⁹ COM(2015) 692 ir SWD(2015) 700.

¹⁰ Pažangesnė, ekologiškesnė, labiau integracinė? Strategijos „Europos 2020“ remiamieji rodikliai, Eurostatas, 2015 m.

Atlikus peržiūrą Komisija sieks kuo geriau išnaudoti strategiją ir jos priemones gerindama jos įgyvendinimą ir stebėseną pagal Europos semestrą. Šuo pagrindu Komisija patikslino gaires valstybėms narėms, kaip rengti savo nacionalines reformų programas siekiant užtikrinti, kad strategija „Europa 2020“ ir toliau vaidintų svarbų vaidmenį.

Be to, kitais metais Komisija pradės rengti ilgesnės trukmės laikotarpio po 2020 m. viziją, taip pat atsižvelgiant į naujus Jungtinių Tautų 2030 metams sutartus darnaus vystymosi tikslus. Šiame procese bus atsižvelgta į patirtį, įgytą vykdant pirmiau minėtą strategijos „Europa 2020“ peržiūrą.

2. Naujas postūmis investuoti

Mažų palūkanų normų, didelio likvidumo rinkose ir viešųjų ir privačiųjų subjektų finansinio įsiskolinimo mažinimo sąlygomis investicijų lygis išlieka žemas. Tai rodo, kad pagal Investicijų planą Europai reikia imtis suderintų veiksmų dėl investicijų, siekiant išlaikyti konkurencingumą ir paskatinti ekonominę veiklą. Plane siekiama skatinti investicijų finansavimą, šalinti kliūtis, didinti inovacijas ir stiprinti bendrąją rinką.

Investicijų plano Europai įgyvendinimas

Prieš metus Komisija pasiūlė Investicijų planą, kuriuo siekta per trejus metus pritraukti bent 315 mlrd. EUR papildomų investicijų ir pasiekti prieš krizę buvusį tvarų investicijų lygį. Investicijų plano tikslas – tiek esamomis, tiek naujomis priemonėmis sutelkti papildomų investicijų Europoje, sukuriant geresnę aplinką investicijoms ir toliau stiprinant bendrąją rinką.

Dėl spartaus Europos Parlamento ir Tarybos palaikymo ir operacinės Europos investicijų banko veiklos investicijų planas jau įgyvendinamas. Sausio mėn. Komisijos pasiūlytas Europos strateginių investicijų fondas (ESIF), kuriuo siekiama remti rizikingesnius didesnę grąžą teikiančius projektus ir kuriems kitaip būtų sunku rasti finansavimą, jau sukurtas ir veikia. Jau veikia Europos investavimo konsultacijų centras, kurio tikslas – remti investuotojus ir projektų rengėjus. Kitų metų pradžioje ims veikti Europos investicinių projektų portalas, skirtas investuotojams reklamuoti potencialius investicinius projektus remiantis patikimais ir paprastais orientaciniais kriterijais. Daugelis valstybių narių taip pat skyrė didelius finansinius įnašus į fondo veiklą per nacionalinius skatinamąjį finansavimą teikiančius bankus ar kitaip.

Siekiant tęsti šią pažangą, valstybės narės skatinamos toliau didinti informuotumą apie ESIF, skatinti plėtoti privačiuosius ir viešuosius investicinius projektus ir bendro investavimo platformas, teiktinus Europos investicijų bankui galimam ESIF finansavimui ir Europos investicijų projekto portalui siekiant pritraukti potencialius investuotojus. Kuriant geresnius investicinius projektus ir siekiant pasinaudoti ES finansavimo galimybėmis galėtų būti panaudotos Europos investavimo konsultacijų centro tarnybos. Be to, valstybės narės, kurios dar neskyrė išteklių investicijų planui, raginamos tai padaryti.

Be to, valstybės narės turėtų iki galo išnaudoti galimybę ESIF derinti su kitomis ES lėšomis pagal programą „Horizontas 2020“, Europos infrastruktūros tinklų priemonę ir Europos struktūrinius ir investicijų fondus, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad ES programos pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą dabar stiprėja ir jomis vis daugiau remiamos investicijos į infrastruktūrą, inovacijas ir žinias visoje Europoje. Valstybės narės turėtų nustatyti ir šalinti konkrečias administracines ir reglamentavimo kliūtis,

trukdančias greitai teikti finansavimą. Komisija taip pat išnagrinės pažangą, susijusią su ES fondų naudojimu, vykdydama daugiamečių finansinės programos peržiūrą, siekdama supaprastinti ir racionalizuoti jų įgyvendinimą ir didinti sąveiką su nacionaliniais fondais ir privačiu finansavimu, didinant nacionalinių investicijų svėrto poveikį.

Pažanga vykdamas ESIF veiklą¹¹. Patvirtinti valstybių narių įnašai ir projektai

Įnašais prisidėti prie investicijų plano – daugeliu atvejų per nacionalinius skatinamojo finansavimo bankus – įsipareigojo devynios valstybės narės: Bulgarija (100 mln. EUR), Vokietija (8 mlrd. EUR), Ispanija (1,5 mlrd. EUR), Prancūzija (8 mlrd. EUR), Italija (8 mlrd. EUR), Liuksemburgas (80 mln. EUR), Slovakija (400 mln. EUR), Lenkija (8 mlrd. EUR) ir Jungtinė Karalystė (8,5 mlrd. EUR / 6 mlrd. GBP).

Kalbant apie MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmones, pagal MVĮ liniją ESIF suteikė Europos investicijų fondui (EIF) galimybę aktyviau remti veiksmus pagal programas COSME ir „Horizontas 2020“ ir skatinti augimą MVĮ sektoriuje. Iki šiol EIF patvirtino 69 projektus su finansiniais tarpininkais aštuoniolikoje šalių: Airijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Lenkijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Švedijoje, Vengrijoje ir Vokietijoje. EIF jau pasirašė 56 operacijas, kurių bendras finansavimas pagal ESIF siekia maždaug 1,4 mlrd. EUR ir kurios, kaip numatoma, paskatins daugiau kaip 22 mlrd. EUR investicijų. Numatoma, kad jomis pasinaudos maždaug 71 000 MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonių Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Italijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose, Lenkijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

Be to, Europos investicijų bankas patvirtino 32 infrastruktūros ir inovacijų linijos projektus, dėl kurių jis paprašė ES garantijos pagal ESIF. Šie projektai vykdomi šiose valstybėse narėse: Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Danijoje, Ispanijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Slovakijoje, Suomijoje ir Vokietijoje. Maždaug pusė šių projektų remiamos atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo sričių investicijos, taip pat kitos investicijos, kuriomis padedama pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos. Kiti projektai yra susiję su MTTP ir pramoninių inovacijų, skaitmeninės bei socialinės infrastruktūros ir transporto sritimis, taip pat mažesnių įmonių galimybe gauti finansavimą.

Atsižvelgiant į iki šiol padarytą pažangą, susijusią su šiomis dviem linijomis, investicijų planas padės pritraukti daugiau kaip 44 mlrd. papildomo finansavimo Europos Sąjungoje. EIB neseniai paskelbė, kad numatoma, jog iki 2015 m. pabaigos ESIF Europoje turėtų būti sutelkęs maždaug 50 mlrd. EUR investicijų.

Be to, skubiai reikia sutelkti dėmesį į investicinės aplinkos gerinimą: užtikrinti didesnę reglamentavimo nuspėjamumą, gerinti ir įvairinti finansavimo šaltinius, ir užtikrinti vienodas sąlygas Europos Sąjungoje bei pašalinti kliūtis investicijoms ES viduje ir iš ES nepriklausančių šalių. Darbas ES lygmeniu pradėtas keliomis kryptimis, kaip nustatyta bendrosios rinkos, energetikos sąjungos ir bendrosios skaitmeninės rinkos strategijose. ES pastangas turi papildyti nacionalinio lygmens pastangos.

Siekiant paspartinti permainas šiose srityse ir padidinti valstybių narių patrauklumą investicijoms, kartu su metine augimo apžvalga skelbiama šalims skirta informacija apie pagrindinius nacionalinius uždavinius, susijusius su investicijomis¹². Šioje preliminarinioje kliūčių investicijoms kiekvienoje valstybėje narėje Komisijos analizėje patvirtinama, kad investavimo modeliai ir kliūtys investuoti valstybėse narėse yra labai skirtingi. Nėra vieno visiems atvejams tinkančio sprendimo. Pagal šį pertvarkytą Europos semestrą Komisija ketina pradėti dialogą su valstybėmis narėmis dėl šių uždavinių nustatymo ir galimo jų sprendimo, be kita ko, plėtodama temines diskusijas Taryboje. Šie uždaviniai bus toliau analizuojami 2016 m. vasario mėn. numatomose paskelbti šalių ataskaitose.

¹¹ Padėtis 2015 m. lapkričio 18 d.

¹² SWD(2015) 400.

Skolinimo sąlygos iš esmės pagerėjo, tačiau skirtumų tarp valstybių narių išlieka. Įmonės, priklausomai nuo jų vietos, ir toliau susiduria su įvairiomis finansavimo sąlygomis. Todėl reikia toliau tęsti politiką, kuria siekiama atkurti prieinamo finansavimo sąlygas visose valstybėse narėse.

Be to, daugelis valstybių narių susiduria su pernelyg didelio privačiojo sektoriaus įsiskolinimo ir didelio neveiksnių paskolų skaičiaus problema, kuri trukdo finansiniam tarpininkavimui ir stabdo investavimo sprendimus įmonių sektoriuje. Ribotos kai kurių valstybių narių galimybės padėti spręsti su neveiksniomis paskolomis susijusias problemas užkerta kelią bankams atnaujinti skolinimą.

Kiti uždaviniai, be kita ko, yra susiję su būtinybe palengvinti privačiojo sektoriaus skolos tvarkymo našta. Tam turi būti sukurtos šiuolaikiškos ir veiksmingos sistemos, skirtos spręsti nemokumo ir verslo žlugimo klausimams. Gerai veikiančios bankroto sistemos yra itin svarbios priimant sprendimus dėl investicijų, nes jomis nustatomos kreditorių ir skolininkų teisės iškilus finansiniams sunkumams.

Bankų sąjunga yra svarbus pasiekimas stiprinant finansinį stabilumą ekonominėje ir pinigų sąjungoje. Visos valstybės narės turi kuo greičiau perkelti į nacionalinę teisę visus atitinkamus teisės aktus. Visų pirma būtina greitai įgyvendinti Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvą ir naujausius Direktyvos dėl indėlių garantijų sistemų pakeitimus. Komisija taip pat pateikė papildomų priemonių, skirtų bankų sąjungai sukurti, kuriomis pasiūlyta sukurti Europos indėlių garantijų sistemą¹³. Be to, darbas bus tęsiamas siekiant toliau mažinti riziką bankininkystės sektoriuje.

Be to, reikia dėti pastangas siekiant pašalinti kliūtis laisvam kapitalo judėjimui bendrojoje rinkoje bei plėsti ir įvairinti realiosios ekonomikos finansavimo šaltinius. Šiuo tikslu Komisija pateikė plataus užmojo veiksmų planą kapitalo rinkų sąjungai sukurti iki 2019 m. Kai kurios priemonės, reikalingas šiam tikslui pasiekti, yra teisinio pobūdžio ir dėl jų turi būti sutarta Europos lygmeniu. Tačiau tokios ES iniciatyvos turi būti derinamos su nacionalinio lygmens veiksmais, pavyzdžiui, pastangomis mažinti administracinę našta arba vengti nustatyti papildomus reikalavimus, susijusius su direktyvų perkėlimu į nacionalinę teisę (vengti perteklinio reglamentavimo), kaip antai mokesčių kliūčių tarpvalstybinėms investicijoms.

Investavimas į žmogiškąjį kapitalą

Pažangios investicijos į Europos žmogiškąjį kapitalą ir į rezultatus orientuotos švietimo ir mokymo sistemų reformos yra dalis būtinų pastangų siekiant vėl paskatinti darbo vietų kūrimą ir tvarų augimą. Suteikiant žmonėms reikiamų įgūdžių skatinamos inovacijos ir konkurencingumas; tai būtina didelio našumo sąlyga ir geriausias būdas užkirsti kelią asmenims tapti bedarbiais, taip pat sumažinti skurdo ir socialinės atskirties riziką. Nors ES yra didžiausia įgūdžių ir žinių teikėja, jos švietimo ir mokymo sistemos tarptautiniu mastu nepasiekia tokių rezultatų, kokių turėtų pasiekti. Maždaug 20 % darbingo amžiaus gyventojų turi tik pačius pagrindinius gebėjimus, pavyzdžiui, moka skaityti ir skaičiuoti, o 39 % įmonių sunku rasti darbuotojų, turinčių reikiamų įgūdžių. Šiuos sunkumus dar labiau paaštrino kelis

¹³ COM(2015) 586.

metus užsitęsusi krizė ir sparčiai kintantis darbo skaitmeninėje ekonomikoje modelis – nedarbas labiausiai palietė žemos kvalifikacijos asmenis. Gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktis padidėjo daugelyje sektorių ar regionų.

Be to, labai svarbu, kad valstybės narės daugiau skatintų socialines investicijas, be kita ko, į sveikatos priežiūrą, vaikų priežiūrą, paramą būstui ir reabilitacijos paslaugas, siekiant stiprinti dabartinius ir būsimus žmonių gebėjimus dalyvauti darbo rinkoje ir prisitaikyti prie jos. Daug ką galima padaryti su ES programų, kaip antai Europos struktūrinių ir investicijų fondų, parama. Socialinių investicijų ekonominė ir socialinė nauda, visų pirma didesnės užimtumo galimybės, darbo pajamos ir našumas, skurdo prevencija ir sustiprėjusi socialinė sanglauda, pajuntama per tam tikrą laiką. Socialinė infrastruktūra turėtų būti teikiama lanksčiau, būti pritaikyta prie individualių poreikių ir geriau integruota siekiant aktyviai skatinti asmenų, kurių ryšiai su darbo rinka silpniausi, įtrauktį.

3. Struktūrinės reformos mūsų ekonomikai modernizuoti

Kad būtų skatinamos investicijos, darbo vietų kūrimas, didėtų gyvenimo lygis ir būtų skatinama konvergencija Europos Sąjungoje **itin svarbu veiksmingai įgyvendinti reformas, kuriomis būtų užtikrinta patikima reguliavimo ir institucinė aplinka ir sklandus ekonomikos veikimas.**

Visos valstybės narės turėtų pasinaudoti dabartine palankia padėtimi ir sustiprinti savo pastangas, kad užtikrintų gerai veikiančias darbo, produktų ir kapitalo rinkas, kokybiškas švietimo ir mokymo sistemas, šiuolaikiškas bei veiksmingas socialinės apsaugos sistemas ir skatintų inovacijas ir verslumą.

Geresnis struktūrinių reformų koordinavimas ir didesnė parama joms

Valstybės narės deda pastangas modernizuoti savo ekonomiką ir ištaisyti ankstesniais metais nustatyto makroekonominio disbalanso padėtį¹⁴, tačiau susirūpinimą keliančių klausimų išlieka ir kyla naujų uždavinių. Tai matyti iš 2016 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitos, kuri paskelbta kartu su šia metine augimo apžvalga ir kurioje nustatytos kelios šalys, dėl kurių turi būti atlikta nuodugni apžvalga pagal makroekonominio disbalanso procedūrą.

Nors konvergencijos procesas atnaujintas, valstybių narių rezultatai, pasiekti tam tikrose našumui ir konvergencijai itin svarbiose srityse, labai skiriasi. Skatindama lygiuotis į geriausių rezultatų pasiekusias šalis, Komisija ketina pradėti diskusijas su valstybėmis narėmis ir pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais apie kylančius uždavinius ir galimą geriausią politikos atsaką. Lyginamoji analizė, t. y. kryžminis patikrinimas pagal konkretų kriterijų¹⁵, susijusį su ekonominės ir socialinės veiklos rezultatais ir kiekvienos valstybės narės politika, gali būti naudinga priemonė siekiant ankstyvajame etape nustatyti tai, kas veikia nepatenkinamai ir kad būtina imtis veiksmų, stebėti pažangą ir veiksmingai pranešti politikos veiksmų rezultatus. Ji gali padėti didinti valstybių narių atsakomybę už struktūrines reformas ir užtikrinti jų įgyvendinimą.

---

¹⁴ COM(2015) 691.

¹⁵ Paprastai rodikliai vertinami pagal vieną arba kelias atitinkamas vertes, pavyzdžiui, vidurkį, viršutinį ketvirtį, geriausių rezultatą, kaimyninę šalį arba šalį, su kurios rezultatais norima palyginti.

Komisija siūlys palaipsniui plėtoti kriterijus ir keistis gerąja patirtimi įvairiose politikos srityse, remiantis esama temine analize, kartu su valstybėmis narėmis parengta įvairiuose forumuose. Kaip nurodyta penkių pirmininkų pranešime „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“¹⁶, bendri standartai gali prisidėti prie konvergencijos proceso siekiant sukurti atsparesnes ekonomines struktūras. Pranešime siūloma, kad tokie bendri standartai visų pirma turėtų būti susiję su darbo rinkomis, konkurencingumu, verslo aplinka ir viešuoju administravimu bei kai kuriais mokesčių politikos aspektais.

Be to, ES finansavimas, jeigu tikslingai ir veiksmingai teikiamas, **gali atlikti svarbų vaidmenį remiant reformų įgyvendinimą ir tiesiogiai investuojant į realiąją ekonomiką.** Atsižvelgiant į tai, programuojant 2014–2020 m. Europos struktūrinius ir investicijų fondus buvo atsižvelgta į naujausiose šalims skirtose rekomendacijose nustatytus prioritetus. Siekdama paremti struktūrinės reformas, Komisija sieks, kad įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas būtų geriau panaudojama Europos struktūrinių ir investicijų fondų parama, be kita ko, naudojant priemones, kuriomis šių fondų veiksmingumas susiejamas su patikimu ekonomikos valdymu. Valstybės narės turėtų dėti visas pastangas siekdamas užtikrinti, kad būtų išnaudotos visos ES lėšų teikiamos galimybės. Reformų įgyvendinimą taip pat parems atitinkamų politikos sričių ES finansavimo programos ir palaipsniui Komisijos Paramos struktūrinėms reformoms tarnybos teikiama techninė pagalba. Šią metinę augimo apžvalgą papildė techninės pagalbos valstybėms narėms finansavimo pasiūlymas¹⁷.

Užimtumo ir socialinės integracijos politikos skatinimas

Įgyvendinant reformas pagrindinis dėmesys ir toliau turi būti teikiamas darbo vietų kūrimui. Ekonomikai palaipsniui atsigaunant nedarbas pradėjo mažėti. Prie šių teigiamų pokyčių prisidėjo palanki makroekonominė politika ir struktūrinių reformų poveikis. Vis dėlto pernelyg daug darbo ieškančių asmenų vis dar sunku susirasti darbą, nes paklausa išlieka maža, o jų įgūdžiai gali neatitikti tų, kurių reikia siūlomoms darbo vietoms.

Kaip pabrėžiama bendroje užimtumo ataskaitoje¹⁸, **nedarbo lygis tebėra gerokai per didelis** – 2015 m. rugpjūčio mėn. darbo neturėjo 23 mln. europiečių. Be to, maždaug pusė bedarbių¹⁹ darbo neturi jau ilgiau nei metus. Ilgalakis nedarbas nuo 2008 m. išaugo beveik dvigubai²⁰ ir jo lygis valstybėse narėse labai skiriasi. Jaunimo nedarbo lygis, nors ir mažėja, tebėra labai didelis – daugelyje valstybių narių jis viršija 20 %. Nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos turėtų skubiau spręsti jaunimo nedarbo problemą pagal jaunimo garantijų iniciatyvą, sistemingai gerindamos perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, vykdydamos aktyvumo skatinimo politiką ir plėtodamos gerai veikiančias valstybines užimtumo tarnybas.

Nuolatinis ilgalaikis nedarbas veikia visą visuomenę ir kelia skaudžių socialinių pasekmių patiems bedarbiams bei daro neigiamą poveikį ekonomikos augimui ir viešiesiems

¹⁶ 2015 m. birželio 22 d. pranešimas. Taip pat žr. COM(2015) 600.

¹⁷ COM(2015) 701.

¹⁸ COM(2015) 700.

¹⁹ Daugiau kaip 12 mln.

²⁰ Iki 5,1 % ES ir 6,1 % euro zonoje 2014 m.

finansams. Ilgalaikis nedarbas yra vienas iš veiksnių, susijusių su skurdo ES padidėjimu nuo krizės pradžios. 2014 m.²¹ ES ketvirtadaliui gyventojų grėsė skurdas arba socialinė atskirtis.

Valstybės narės turėtų stiprinti pastangas spręsti ilgalaikio nedarbo problemą, vadovaudamosi rekomendacijoje pateiktomis gairėmis dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką.²² Visų pirma reikėtų skatinti grįžimo į darbo rinką susitarimus ir vieno langelio principo taikymą, siekiant užtikrinti, kad ilgalaikių bedarbių atžvilgiu būtų laikomasi individualizuoto požiūrio, jiems būtų sudarytos paprastesnės sąlygos pasinaudoti paslaugomis ir teikiama skaidresnė parama.

Politikos veiksmais skirtingose nacionalinėse sistemose toliau turi būti naikinamos paskatos nepradėti verslo ir nekurti darbo vietų. Visų pirma darbo apmokestinimas ir socialinių išmokų sistemos turėtų būti taip parengtos ir įgyvendinamos, kad būtų skatinamos investicijos ir užimtumas. 2015 m. rugsėjo mėn. Euro grupė pateikė bendruosius principus, kuriais euro zonos valstybės narės turėtų vadovautis siekdamos mažinti darbo mokesčių pleišta. Euro grupė sutarė dėl lyginamojo euro zonos valstybių narių darbo jėgai tenkančios mokesčių naštos lygio, palyginti su ES svertiniu BVP vidurkiu. Naują postūmį vykdyti nacionalines darbo mokesčių reformas turėtų suteikti šiuo metu vykdoma lyginamoji analizė ir keitimasis gerąja patirtimi; tai taip pat turėtų paremti valstybių narių pastangas mažinti bendras darbo sąnaudas mažinant mokesčių pleišta²³. Be to, valstybės narės turėtų imtis priemonių, kuriomis būtų siekiama skatinti novatorišką veiklą pradedančių įmonių kūrimą ir sudaryti palankesnes sąlygas darbo vietų kūrimui, visų pirma MVI.

Vyrų ir moterų užimtumo lygio skirtumas keliuose valstybėse narėse išlieka itin didelis. Nepaisant to, kad paprastai moterų akademiniai rezultatai yra geresni už vyrų, moterims ir toliau nepakankamai atstovaujama darbo rinkoje. Valstybės narės turėtų laikytis visapusiško požiūrio į profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros gerinimą, be kita ko, spręsdamos tokius klausimus kaip priežiūros paslaugų teikimas, atostogų ir lankstaus darbo grafiko pasirinkimo galimybės, taip pat parengdamos tokias mokesčių ir išmokų sistemas, kurios neskatintų antrojo šeimoje uždirbančio asmens nedirbti arba nedirbti daugiau. Ypatingą dėmesį reikia skirti vienišiemis tėvams bei žmonėms, turintiems priežiūros pareigų.

Siekiant darbo rinkoje užtikrinti lankstumą ir saugumą reikia imtis visapusiškų reformų, kuriomis taip pat būtų sprendžiama darbo rinkos segmentacijos problema, užtikrinama tinkama darbo užmokesčio raida, kuriama gerai parengta pajamų rėmimo sistema, vykdoma politika, skirta palengvinti perėjimą į kitą darbą, darbo ieškantiems asmenims padėti įgyti tinkamų įgūdžių ir geriau juos suderinti su laisvoms darbo vietoms gauti keliamais reikalavimais. Šis požiūris bus sėkmingai pritaikytas tik tuo atveju, jei bus grindžiamas aktyviu socialinių partnerių dalyvavimu²⁴.

Norint užtikrinti didelį užimtumo lygį visoje ES ir skatinti konvergenciją, realus darbo užmokestis turi atitikti našumo vidutiniu laikotarpiu pokyčius. Itin svarbus šiame procese socialinių partnerių vaidmuo. Darbo užmokesčio nustatymo sistemose, įskaitant kolektyvines sutartis, turėtų būti suteikiama tam tikro lankstumo darbo užmokestį didinti diferencijuotai

²¹ Naujausi turimi duomenys.

²² Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką, COM(2015) 462.

²³ Euro grupės pareiškimas: struktūrinių reformų darbotvarkė, teminės diskusijos apie ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Darbo jėgai tenkančios mokesčių naštos lyginamoji analizė, 638/15, 2015 m. rugsėjo 12 d.

²⁴ Užimtumo gairėmis (2015 m. spalio 5 d. Tarybos sprendimas 11360/15) valstybės narės raginamos laikytis nacionalinės socialinio dialogo praktikos ir vykdančios darbo rinkos reformas suteikti reikiamą politinę erdvę, kad būtų galima visapusiškai apsvaistinti socialinius ir ekonominius klausimus, įskaitant nacionalinius darbo užmokesčio nustatymo mechanizmus.

skirtinguose ir tuose pačiuose sektoriuose, kad realiojo užmokesčio ir našumo pokyčiai būtų tinkamai suderinti per tam tikrą laikotarpį. Atsižvelgiant į tai, svarbu, kad darbuotojams būtų tinkamai atstovaujama ir kad būtų veiksmingai koordinuojamos derybinės sąlygos tarp įvairių lygmenų.

Valstybės narės turėtų toliau modernizuoti ir paprastinti užimtumo apsaugos teisės aktus, kurie užtikrintų veiksmingą darbuotojų apsaugą ir skatintų perėjimą darbo rinkoje iš vieno darbo ar profesijos į kitą. Stabilūs ir nuspėjami darbo santykiai ir visų pirma pastovesnės darbo sutartys skatina darbdavius ir darbuotojus daugiau investuoti į gebėjimus ir mokymąsi visą gyvenimą. Jos leidžia žmonėms planuoti savo ateitį teikiant tvarias karjeros ar darbo užmokesčio didėjimo perspektyvas. Bendrą pastaraisiais metais užfiksuotą užimtumo lygio padidėjimą iš esmės lėmė laikinųjų darbo sutarčių pagausėjimas – tai gana įprasta ankstyvaisiais ekonomikos atsigavimo etapais. Bendra perėjimo prie lankstesnių darbo rinkų tendencija turėtų palengvinti darbo vietų kūrimą, tačiau taip pat turėtų sudaryti sąlygas pereiti prie pastovesnių sutarčių. Tačiau šio proceso rezultatas neturėtų būti mažų garantijų darbo vietų įtvirtinimas. Valstybės narės taip pat turėtų sustiprinti pastangas kovojant su nedeklaruojamu darbu.

Reikalingos veiksmingesnės socialinės apsaugos sistemos siekiant kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi, tuo pat metu išlaikant tvarius viešuosius finansus ir paskatas dirbti. Toliau turės būti dirbama šia kryptimi siekiant užtikrinti, kad lengvatomis dirbantiems asmenims, bedarbio pašalpomis ir minimalaus darbo užmokesčio schemomis būtų skatinama patekti į darbo rinką. Tinkamos ir gerai parengtos pajamų rėmimo priemonės, pavyzdžiui, bedarbio pašalpos ir minimalių pajamų programos, leidžia sudaryti sąlygas darbo neturintiems asmenims investuoti į darbo paieškas ir mokymą, padidinant jų galimybes rasti tinkamą darbą, kuris atitiktų jų gebėjimus.

Galiausiai, labiau nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims reikalingos visapusiškos integracijos priemonės, ypač atsižvelgiant į didelį neseniai atvykusių pabėgėlių skaičių. Kiek tai susiję su migrantų ir visų pirma pabėgėlių integracija, būtina laikytis visapusiško požiūrio, kad būtų palengvintas jų patekimas į darbo rinką ir apskritai dalyvavimas visuomenės gyvenime.

Tolesnis produktų ir paslaugų rinkų bei verslo aplinkos gerinimas

Daugumai valstybių narių vis dar reikia gerinti produktų ir paslaugų rinkų veikimą. Valstybėse narėse susiduria su skirtingais uždaviniais, kaip antai didinti produktų ir paslaugų rinkų lankstumą, gerinti mokslinių tyrimų ir inovacijų kokybę, mažinti reguliavimo ir administracinę naštą, stiprinti viešąjį administravimą bei gerinti teismų sistemą ir bankroto sistemą. Kadangi 2012–2014 m. valstybės narės Paslaugų direktyvą įgyvendino nevienodai ryžtingai, o dažnai ir vangiai, daugelis valstybių narių tik iš dalies galėjo pasinaudoti direktyvos teikiama nauda ir dar daug kas turi būti padaryta siekiant visapusiškai išnaudoti jos galimybes.

Siekiant skatinti efektyvų išteklių paskirstymą ir sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms būtinos atviros ir konkurencingos produktų ir paslaugų rinkos. Dėl lankstesnio paslaugų rinkų reguliavimo padidėtų našumas ir galėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos patekti į rinką naujiems dalyviams, sumažinti paslaugų kainas ir užtikrinti vartotojams didesnę pasirinkimą. Be to, verslo paslaugų našumas daro lemiamą poveikį tam tikrų ekonomikos sektorių, pavyzdžiui, gamybos, konkurencingumui. Kliūtys patekti į šias rinkas kai kuriose valstybėse narėse yra didelės. Vykdam nacionalines reformas dėmesys turėtų būti

skiriamas neproporcingų ir nepagrįstų leidimų suteikimo reikalavimų panaikinimui. Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad tos kliūtys būtų pašalintos.

Mažmeninė prekyba yra svarbi ES ekonomikai (ji sudaro 9,6 % pridėtinės vertės ir 13,1 % darbo vietų). Dėl nepakankamo šio sektoriaus dinamiškumo taikomos didelės mažmeninės kainos, kurios faktiškai mažina vartotojų perkamąją galią. Tyrimai rodo, kad tam tikru lygiu šias dideles mažmenines kainas lemia kliūtys patekti į rinką ir kiti apribojimai, kurie kai kuriose valstybėse narėse mažina konkurenciją mažmeninės prekybos sektoriuje. Mažas mažmeninės prekybos sektoriaus našumas mažina visos ekonomikos veiksmingumą.

Investicijoms skatinti būtina **didinti viešojo pirkimo konkursų, kurie sudaro 19 % ES BVP, skaidrumą, veiksmingumą ir atskaitomybę**. Valstybės narės turėtų užtikrinti tinkamus administracinius gebėjimus ir dažniau naudoti elektroninius viešuosius pirkimus (skaitmenines priemones) bei daugiau dėmesio skirti kovai su korupcija.

Norint užtikrinti sparčias bei kokybiškas paslaugas įmonėms ir piliečiams būtinas šiuolaikiškas ir veiksmingas viešasis administravimas. Būtina didinti valstybių narių teisingumo sistemų kokybę, nepriklausomumą ir veiksmingumą, nes nuo jų priklauso investicijos ir verslui palanki aplinka. Būtina užtikrinti greitą bylų nagrinėjimą, spręsti bylų nagrinėjimo vėlavimo problemą, didinti teismų nepriklausomumo apsaugą bei gerinti teismų sistemos kokybę, be kita ko, gerinant informacinių ir ryšių technologijų teismuose naudojimą bei taikant kokybės standartus.

Be to, naujos technologijos ir verslo modeliai gali atverti papildomų augimo šaltinių ir sudaryti sąlygas sukurti daug darbo vietų. Kad šie šaltiniai būtų kuo geriau išnaudoti, valstybės narės turėtų sukurti tinkamą ir palankią verslo bei reglamentavimo aplinką ir stiprinti įmonių ir universitetų partnerystę, visų pirma susijusių su pramonės ir paslaugų skaitmenine pertvarka, didžiųjų duomenų taikomosiomis programomis ir bendradarbiavimu grindžiama ekonomika.

Be to, valstybėms narėms reikia imtis veiksmų siekiant pagerinti išteklių naudojimo efektyvumą ir gerokai daugiau pasistūmėti pereinant prie žiedinės ekonomikos. Žiedinės ekonomikos požiūriu²⁵ siekiama kuo ilgiau išsaugoti ir išlaikyti produktų, medžiagų ir išteklių vertę ekonomikoje, kuo labiau mažinant atliekų atsiradimą. Žiedinė ekonomika ir didesnis išteklių naudojimo efektyvumas padės skatinti investicijas, turinčias ilgalaikę ir trumpalaikę naudą ekonomikai, aplinkai ir užimtumui.

4. Atsakinga fiskalinė politika

Biudžeto deficitas yra mažinamas, o valstybės skola, panašu, jau pasiekė aukščiausią lygį. Ekonomikos atsigavimas ir mažesnės palūkanų normos, taip pat nuolatinės konsolidavimo pastangos kai kuriose šalyse padeda mažinti nominalų biudžeto deficitą. Kelerius metus iš eilės smarkiai didėjusi 2015 m. valdžios sektoriaus skola ES ir euro zonoje turėtų nežymiai sumažėti. Sumažėjęs šalių, kurioms taikoma perviršinio deficito procedūra, skaičius atspindi per kelis praėjusius metus dėtą pastangą. Vis dėlto daugelyje valstybių narių valdžios sektoriaus skola vis dar labai didelė. Tai stabdo augimą ir didina jų pažeidžiamumą neigiamų sukrėtimų atveju.

---

²⁵ Kaip numatyta darbo programoje, Komisija 2015 m. pabaigoje pateiks žiedinės ekonomikos teisės aktų rinkinį.

Stabilumo ir augimo paktas sudaro tinkamas sąlygas atkurti ir išlaikyti viešųjų finansų tvarumą, visapusiškai išnaudojant esamas fiskalinio manevravimo galimybes. Komisija ką tik pateikė savo nuomones dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų²⁶. Taikydama Stabilumo ir augimo paktą Komisija, kaip patvirtinta šiame dokumentų rinkinyje, atsižvelgs į išskirtinio masto atvykstančių pabėgėlių srauto poveikį biudžetui. Valstybių narių pateikta informacija bus naudojama vertinant (*ex post*) galimą laikiną nukrypimą nuo Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų 2015 ir 2016 m.

Fiskalinės politikos kryptys euro zonoje ir visoje ES šiais ir kitais metais iš esmės yra neutralios. Tai atrodo tinkama atsižvelgiant į du tarpusavyje susijusius tikslus – ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą ir trumpalaikį makroekonominį stabilizavimą.

Valstybės narės turėtų išlaikyti atsakingą fiskalinę politiką laikydamosi bendrų fiskalinių taisyklių. Tai yra itin svarbu siekiant sumažinti valstybės skolą ir atkurti būtinas fiskalines atsargas, tuo pat metu išvengiant prociklinės politikos. Fiskalinės pastangos skirtingose valstybėse narėse turėtų būti skirtingos, atsižvelgiant į konkrečioms šalims būdingas problemas mažinant valstybės skolą ir stabilizuojant ekonomikos ciklo padėtį, kartu atsižvelgiant į šalutinį poveikį, ypač euro zonos šalyse. Pažanga daroma stiprinant nacionalines fiskalines sistemas, kurios yra itin svarbios norint vykdyti ir išlaikyti tinkamą fiskalinę politiką. 2016 m. pradžioje Komisija ketina paskelbti ataskaitą dėl fiskalinio susitarimo įtraukimo į nacionalinę teisę, kaip numatyta pagal SSKV 8 straipsnio 1 dalį.

Fiskalinėje strategijoje pirmenybė toliau turėtų būti teikiama augimą skatinančioms išlaidoms ir rentabilioms valstybės investicijoms išlaikyti. Euro zonos valstybių narių kitais metais planuojamas didžiausias išlaidų sumažinimas daro poveikį viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidoms ir valdžios sektoriaus perkamoms prekėms ir paslaugoms. Planuojamas koregavimas tikriausiai neturės įtakos vidutinio laikotarpio ekonomikos augimo perspektyvoms, nors formuojant išlaidų struktūrą dažniau galėtų būti renkamosi augimui palankesnes išlaidas. Be to, sistemingai turėtų būti peržiūrimas esamų valstybių narių išlaidų programų veiksmingumas siekiant tikslų ir, prireikus, didinamas vykdant reformas.

Mokesčių sistemos veiksmingumo ir teisingumo didinimas

Kalbant apie pajamas, svarbu užtikrinti, kad mokesčių sistemos būtų veiksmingos ir palankios ekonomikos augimui. Tam, be kita ko, reikia perkelti mokesčių našta nuo darbo. Tai gali labai prisidėti prie užimtumo didinimo ir darbo rinkos gebėjimo prisitaikyti.

Be to, reikia pašalinti įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą. Skatinant galimybes gauti finansavimą ir, atitinkamai, investicijas, skolos finansavimui taikomos mokesčių lengvatos dėl palūkanų atskaitymo iš mokėtinų mokesčių, yra viena iš priežasčių, kodėl pirmenybė teikiama skolai, o ne privačiam kapitalui. Valstybių narių lygmeniu šis įsiskolinimui palankus verslo finansavimo iškraipymas gali būti pašalintas pašalinus diferencijuoto apmokestinimo iškraipymą. Kaip dalis platesnio masto pastangų nustatyti bendrą konsoliduotąją pelno mokesčio bazę (BKPMB) Komisija išnagrinės būdus, kaip šalinti šį įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą. Ji pateiks naują pasiūlymą 2016 m.

Be to, valstybės narės daugiau dėmesio turėtų skirti agresyvaus mokesčių planavimo praktikos mažinimui ir kovai su mokestinio sukčiavimu ir mokesčių slėpimu. Tai padės

²⁶ Dėl išsamesnės informacijos žr. COM(2015) 800.

užtikrinti pajamas, pvz., valstybės investicijoms arba mokesčių mažinimui. Valstybės narės gali kovoti su mokesčių slėpimu, mokestiniu sukčiavimu ir mokesčių vengimu didindamos skaidrumą ir stiprindamos įvairių nacionalinių mokesčių administratorių bendradarbiavimą. Birželio mėn. Komisija pateikė veiksmų planą, kuriuo siekiama atkurti ryšį tarp apmokestinimo ir ekonominės veiklos vykdymo vietas, spręsti mokesčių bazės erozijos ir kai kurių tarptautinių bendrovių vykdomos pelno perkėlimo praktikos problemą bei didinti mokesčių skaidrumą. Be to, kovo mėn. Komisija pasiūlė priemonių paketą, kuriuo siekiama padidinti mokesčių skaidrumą ir kurio svarbiausias elementas – įvesti automatinį valstybių narių keitimąsi informacija apie jų sprendimus dėl mokesčių²⁷, susijusius su bet kuriuo juridiniu subjektu.

Reagavimas į demografinius pokyčius

Ilgesnis ir sveikesnis gyvenimas – didelis mūsų visuomenės laimėjimas. Dabar reikia vykdyti atsakingą politiką siekiant užtikrinti, kad pensijų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sistemos būtų finansiškai tvarios ilguoju laikotarpiu ir galėtų suteikti tinkamą apsaugą visiems. Per pastarąjį dešimtmetį buvo padaryta didelė pažanga pertvarkant Europos socialinį modelį, visų pirma pensijų srities. Dauguma šalių pritaikė savo sistemas, kad jos galėtų geriau atlaikyti demografinį poveikį, kuris pasireiškė per ateinančią dešimtmetį. Priemonės, kurių imtasi, apima ne tik pensinio amžiaus padidinimą, bet ir ankstyvo išėjimo į pensiją apribojimus.

Šios pensijų sistemos tvarumą didinančios reformos daugelyje valstybių narių gali sukelti naujų problemų. Apskritai vykdant reformas kartu buvo racionalizuojamos valstybinės pensijų sistemos. Norint užtikrinti ilgalaikę paramą šioms reformoms ir jų sėkmę greičiausiai reikės imtis papildomų priemonių, siekiant išlaikyti pensines pajamas, pvz., ilginti profesinį gyvenimą ir teikti kitų būdų pensinėms pajamoms gauti pagal papildomo kaupimo pensijai schemas. Kartu valstybės narės turi remti kolektyvinių ir individualių pensijų planų, kurie papildytų valstybines pensijų sistemas, plėtojimą, be kita ko, panaikinant kliūtis Europos lygmeniu. Priklausomai nuo valstybių narių praktikos, svarbus vaidmuo šioje srityje gali tekti socialiniams partneriams.

Sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sistemos toliau turi būti pertvarkomos, kad būtų didinamas jų ekonominis efektyvumas ir užtikrinamas tinkamas gebėjimas jomis naudotis. Demografiniai iššūkiai daro poveikį ne tik pensijoms, bet ir su sveikatos priežiūra ir ilgalaikės priežiūra susijusioms išlaidoms. Sveikesnė visuomenė taip pat didins dalyvavimą darbo rinkoje ir darbo jėgos našumą. Valstybės narės turi įvesti priemones, kuriomis būtų užtikrintas tvarus finansavimo pagrindas, skatinama teikti veiksmingas pirminės sveikatos priežiūros paslaugas ir jomis naudotis, ekonomiškai efektyviai naudoti vaistus, gerinti viešuosius pirkimus, gerinti priežiūros per atnaujinamus informacijos kanalus (pvz., e. sveikatos) integravimą, įvertinti santykinį sveikatos srities technologijų efektyvumą ir skatinti sveikatos ugdymą bei ligų prevenciją.

---

²⁷ Sprendimas dėl mokesčių nurodo, kaip nacionalinė administracija nustato tam tikros struktūros ir verslo praktikos toje valstybėje narėje apmokestinimą.

5. Tolesni veiksmai

Kad įveiktų ekonomines ir socialines problemas ES turi veikti ryžtingai ir bendrai. Šioje metinėje augimo apžvalgoje Komisija siūlo trimis integruotomis kryptimis pagrįstą politiką: **suteikti naują postūmį investicijoms, vykdyti struktūrines reformas ir modernizuoti viešuosius finansus**, itin daug dėmesio skiriant darbo vietų kūrimui ir socialinei įtraukčiai. Metine augimo apžvalga pradedamas 2016 m. Europos semestras. Komisija laukia Europos Parlamento ir visų lygių suinteresuotųjų šalių nuomonių ir tikisi, kad jos praturtins diskusijas ir padės nustatyti prioritetinius veiksmus.

Vykstant diskusijoms dėl euro zonos prioritetų, išdėstytų specialioje rekomendacijoje, ES institucijos taip pat turėtų sutarti dėl ES ir euro zonos prioritetų ateinantiems metams. Pagal juos turėtų būti parengtos gairės dėl balandžio mėn. teiksimų valstybių narių nacionalinių reformų programų ir stabilumo arba konvergencijos programų ir gegužės mėn. teiksimų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų.

Norint pasiekti teigiamų rezultatų būtinas bendras tvirtas valstybių narių ir ES institucijų įsipareigojimas. Komisija toliau bendradarbiaus su visais subjektais, siekdama užtikrinti, kad ekonomikos atsigavimas būtų tvarus ir kad Europa galėtų išnaudoti visą savo darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo potencialą.

PERTVARKYTAS EUROPOS SEMESTRAS

Nuo praėjusių metų Komisija iš esmės racionalizavo Europos semestrą: užmezgė tikresnį dialogą su valstybėmis narėmis, pavyzdžiui, aktyviai bendradarbiaudama su suinteresuotaisiais subjektais visais lygmenimis, teikė tikslesnes rekomendacijas ir paskelbė šalių ataskaitas vasario mėnesį, palikdama daugiau laiko parengti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Kaip skelbiama 2015 m. spalio 21 d. Komisijos komunikate²⁸, nuo šio semestro ciklo patobulinimų bus dar daugiau:

- bus geriau integruoti euro zonos ir nacionaliniai aspektai. Norint, kad visa ES veiktų stabiliai, būtina, kad euro zonos ekonomika veiktų gerai ir patikimai. Siekiant palengvinti tokį koordinavimą, kartu su 2016 m. metine augimo apžvalga pateiktos rekomendacijos euro zonai; tai svarbus pokytis palyginti su ankstesniais semestro ciklais, kai rekomendacijos euro zonai būdavo pateikiamos kartu su konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis semestro pabaigoje;
- didesnis dėmesys bus skiriamas užimtumo ir socialinės srities rezultatams. Užimtumo ir socialiniai aspektai dar labiau pabrėžiami makroekonominio disbalanso procedūroje. Kartu su šia metine augimo apžvalga teikiamoje 2016 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitoje naudojami trys pagrindiniai rodikliai (aktyvumo lygis, jaunimo nedarbas, ilgalaikis nedarbas). Daugiau dėmesio pagal naujas makroekonominio koregavimo programas skiriama socialiniam teisingumui. Bendros užimtumo ataskaitos projekte apibendrinami uždaviniai ir prioritetai. Skatinamas glaudus socialinių partnerių dalyvavimas visais lygmenimis;
- bus skatinama konvergencija taikant lyginamuosius standartus ir diegiant gerą patirtį. Komisija palaipsniui siūlys lyginamuosius standartus ir siūlys stiprinti keitimąsi gerąja praktika įvairiose politikos arba teminėse srityse;
- bus teikiama tikslingesnė parama reformoms ES fondų lėšomis ir technine pagalba. Šią metinę augimo apžvalgą papildoma techninės pagalbos valstybėms narėms finansavimo pasiūlymas²⁹.

Be to, kaip siūlyta spalio 21 d., ES ekonomikos valdymas bus gerinamas praktiškai tobulinant makroekonominio disbalanso procedūrą ir Stabilumo ir augimo pakto įgyvendinimą, įsteigus patariamąją Europos fiskalinę valdybą ir nacionalinių konkurencingumo valdybų tinklą.

---

²⁸ COM (2015) 600.

²⁹ COM(2015) 701.